

na orguljama Bachov koral »Herzlich thut mich verlangen«. Kako bi slušateljima dočarali i ambijent u kojemu se održavao ovaj koncert, domaći upravitelj župe opisao je povijest crkve i predmeta u njoj. (1517. godina povezana je s postankom ove crkve. Bjegunci iz Bosne, a uz njih i franjevci, nalaze ovdje svoje utočište. Gradi se samostan i crkva. Sve što je u crkvi potsjeća na teške i tužne dane prošlosti.) Prof. Ladislav Šaban govorio je o dogradnji crkve, citirao originalne tekstove ugovora plemića Čikulina i zatim iznio podatke o graditelju orgulja i samim orguljama. Koncert je vodio prof. A. Tomašek.

Djela koja je izabrala pok. V. Hranilović izveo je prof. A. Klobučar (G. Frescobaldi: Toccata prima, G. Gabrieli: Canzon seconda). Zagrebački kvartet izveo je četiri stavka iz »Sedam Otkupiteljevih riječi na Križu« F. J. Haydna (Maestoso ed adagio, Largo — sonata I, Largo — sonata IV, Presto — »Potres«). Prof. A. Klobučar je predstavio izabrane skladbe o. Fortunata Pintarića (Dudaš u C-duru, Dudaš u F-duru, Fantazija i fuga u g-molu). Skladbe su se razlijevale akustičnom crkvom prepunom kipova i kipića, a ovom zgodom i slušatelja koji su uživali u muziciranju vrsnih umjetnika. Ovaj će koncert ostati u dugoj uspomeni i gostima i domaćim slušaocima koji su izrazili želju da ne bude posljednji.

Simpozij o Jurju Križaniću

Fakultet političkih nauka Sveučilišta u Zagrebu prigodom proslave desete obljetnice rada organizirao je zajedno sa Politiološkim društvom Hrvatske simpozij o Jurju Križaniću, poznatom hrvatskom teologu, politologu, povijesničaru, muzikologu itd. Simpozij je održan 2. i 3. ožujka ove godine na Fakultetu političkih nauka. Među predviđenim izlaganjima o životu i životnom djelu J. Križanića bilo je jedno i s područja muzikologije koje je održao Mo Izak Špralja. On je rukopis djela »Delle Proportioni« (čuva se u Vatikanskoj biblioteci, fondo Chigi) za koji je Albe Vidaković u studiji: »Asserta musicalia (1658) Jurja Križanića i njegovi ostali radovi s područja glazbe (Rad JAZU, br. 337, 1965, str. 41—160.) napisao: »Bit će potrebno da se taj rukopis još potanje prouči i onda tek sa sigurnošću prihvatiti ili odbije. Dotle se može uzeti kao jedno od mogućih Križanićevih djela« (str. 78). A. Vidaković je donio takvu pretpostavku na temelju regesta Zbora za širenje vjere (Acta, anno 1658, svez. 27. f. 24 r.) u kojemu je zabilježeno da je Križanić dao uručiti papi Aleksandru VII (njegovo je ime Fabio Chigi) djelo »sopra le Proportioni Musicali« (o glazbenim razmjerima). Činjenica, dakle, da se

podudara navedeni naslov spomenutog regesta i naslov rukopisa »Delle Proportioni« (u rukopisu nije naznačeno ime autora) dala je povoda onima koji su tragali za glazbenim djelima J. Križanića da prihvate spomenuti rukopis kao jedno od mogućih njegovih djela. Zaključci do kojih se dolazi na temelju analize rukopisa »Delle Proportioni« i ostalih djela J. Križanića s područja glazbe ne idu u prilog pretpostavci A. Vidakovića, jer se tvrdnje iznesene u rukopisu »Delle Proportioni« ne mogu uklopiti u sustav iznesenih tvrdnji u »Asserta musicalia«.

Iz Splita

U mjesecu prosincu 1971. u Splitu je proslavljena 450. obljetnica tiskanja »Judite«, najpoznatijeg književnog djela oca hrvatske književnosti, Marka Marulića. Marko Marulić je pokopan u crkvi sv. Frane, i u sklopu proslave 17. prosinca navečer Nakladni zavod »Marko Marulić« položio je vijenac na njegov grob, a zbor opere Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu, sa solistima Biserkom Anić-Belković, o. Jozom Soldom i don Antom Kusićem pod dirigentskim vodstvom Eduarda Tudora, izveo djela naših skladatelja Ivana Lukačića i Vinka Jelića:

Vinko Jelić: *Audivi vocem de coelo*

Vinko Jelić: *Domine Deus noster*
Ivan Lukačić: *Quam pulchra es.*
Osobito zadovoljstvo bilo je slušati skladnu i veoma lijepu izvedbu »Quam pulchra es«, kad su se solisti, zbor i orkestar, izmjenjujući se i ujedinjujući, stopili u jedan milozvučni bogoduh glas s posebnim osjećajem poštovanja prema ovom velikom geniju koji tu pod pločom počiva.

Osim Marku Maruliću i hrvatskom pjesniku Jeronimu Kavanjinu, u ovoj crkvi podignuta je spomen-ploča i

IVANU LUKAČIĆU
franjevcu konventualcu
sinu grada Šibenika
splitske stolne crkve zborovođi
hrvatskom skladatelju
koji
osluškujući velike glazbenike
svojega doba
i
glasove svojega naroda
novi smjer hrvatskoj crkvenoj glazbi
udari
u Splitu g. 1648. umrije
u ovoj crkvi vječno počivalište
nađe
Hrvatsko glazbeno društvo
»Tomislav«
G. G. 1938.

I ovaj prikaz, pa makar skroman, samo nam potvrđuje činjenicu da ne želimo zaboraviti ogromnu vrijednost naše glazbene kulturne baštine koja ide uz bok vrhunskim

ostvarenjima evropske umjetnosti. Prošle godine održano je nekoliko uspješnih koncerata u Splitu i inozemstvu s repertoarom samo Jelićevih i Lukačićevih djela. Zapaženi su bili ti koncerti na koje se veoma pozitivno osvrnula domaća (»Slobodna Dalmacija«) i inozemna štampa.

S. Lea Babić

Nova kontata Borisa Papandopula u čast Gospe od Zdravlja

U prigodi proslave 25. obljetnice župe u crkvi Gospe od Zdravlja u Splitu na Dobrome naš istaknuti skladatelj Boris Papandopulo napisao je kantatu »O Gospe od Zdravlja!«

Boris Papandopulo (rođen 1906) sin je velike hrvatske pjevačice Maje Strozzi. Glazbenu je naobrazbu dobio u Zagrebu i Beču. Nakon toga djelovao je u Zagrebu, Splitu, Sarajevu i Rijeci. Bio je dirigent opere Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu, Sarajevu i Rijeci te Simfonijskog orkestra Radio-stanice u Zagrebu.

Papandopulo je plodan hrvatski skladatelj. Napisao je više od 200 djela u kojima s lakoćom spaja narodni melos sa suvremenom europskom glazbom. Prije rata, kao i nakon rata, Papandopulo je skladao ne samo izvrsna orkestralna i komorna djela nego i vokalna, od kojih su mu veoma uspjele kantate. Napisao je i dosta crkvenih skladba. U posljednje vrijeme Muka Gospodina našega Isukrsta za muški zbor i soliste doživjela je ponovno veliki uspjeh kod birane publike kao i kod običnog naroda.

Najnovija kantata (O Gospe od Zdravlja) skladana je na riječi fra Petra Kneževića »Dobra Majko na Dobrome« i himni Gospe od Zdravlja »Čuj vruću molbu puka svog«. Prisiljen Kneževićevim tekstom Papandopulo je zadržao pastoralni ugođaj kroz cijelu skladbu iskoristivši motiv iz poznate božićne pjesme »Veseli se, Majko Božja«. Vješto je uskladio orkestar sa zborom i solistima (sopran i tenor), pojačavajući ugođaj duvačima u motivu kuge, da bi u završnici veoma snažno pojačavao molitvu Gospi uzdahom »O Gospe od Zdravlja, molj za nas!« pjevanjem zbora od najtišeg do najjačeg uspona. To je bilo toliko potresno da su se gotovo svi prisutni u crkvi podigli na noge i završetak popratili spontanim pljeskom. To je ujedno bilo najveće priznanje dirigentu Edi Tudoru, orkestru, zboru i pjevačima Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu, koji su iz zahvalnosti za usluge franjevcima iz samostana Gospe od Zdravlja besplatno

izveli djelo, ali i skladatelju koji je ostvario lijepo djelo i time povećao broj hrvatskih marijanskih skladbi. Nadamo se da ćemo to djelo i dalje slušati po našim crkvama.

SLUSATELJ

„Zbor sv. Cecilije“ u Preku

(Prigodom 5. obljetnice posvete nove župne crkve)

Prije pet godina, točnije 1. svibnja 1967., posvećena je u Preku kraj Zadra nova župna crkva Gospe Ružarija. U župi djeluje pjevački »Zbor sv. Cecilije« s dugogodišnjom tradicijom. Glazbeni život u Preku bio je i prije na glasu; Prečani su prije rata imali dvije limene glazbe, a na pojedinim glazbenim priredbama u mjestu sudjelovali su i đaci gimnazije franjevača trećoredaca na Školjicu (kod Preka) koji su također imali dvije glazbe (fanfare i limenu) i tamburaški zbor.

Glazbena tradicija bila je ratnih godina prekinuta, a gimnazija franjevača trećoredaca prestala je raditi. No zalaganjem časnih sestara Kćeri Milosrđa, koje već preko pedeset godina vode crkveno pjevanje, i otaca trećoredaca, koji već niz godina imaju na brizi pastoralni rad, crkveno je pjevanje u župi trajno podržavano i obnavljano u raznovrsnim njegovim oblicima. Gaji se u prvom redu koralno liturgijsko pjevanje, pa višeglasno i pučko, a u novije vrijeme pronalaze se i drugi oblici glazbenog djelovanja.

Crkveni zbor broji oko 80 članova; otprilike polovicu zbora sačinjavaju djeca, što daje dobre nade za budućnost zbora. Vježbe se održavaju za starije četvrtkom, za djecu utorkom i subotom, a zajedničke nedjeljom poslije pučke mise. Cijela župska zajednica ima također od vremena do vremena po potrebi vježbe neposredno nakon pučke mise.

Da bi ipak sav puk mogao uspješno sudjelovati u svetim činima, svake nedjelje i blagdana za vrijeme sv. mise, pokorničkog bogoslužja ili u drugim zgodama, vjernici na svojim mjestima uz pjesmaricu mogu naći sve što će se pjevati ili recitirati. U pojedinim zgodama, npr. za Prvu pričest, Sveti tjedan i sl. umnažaju se posebni prilozi (note i tekstovi). Dakako, za to treba i vremena i volje.

Od vremena do vremena članovi zbora priređuju i izvanliturgijske priredbe u župi, a u nekoliko su navrata gostovali i u drugim župama. Tako su, npr. prigodom posvete nove župne crkve sv. Obitelji u Splitu 21. III. 1971. izveli uspješni recital »Pjesme nad pjesmama«. Prvopričesnike iz župe Sutomišćica (susjedna župa Preku) obradovali su posjetom i prigodnom priredbom (lipanj 1971.). — Za završetak vjeronaučne obuke u šk. god. 1970/71. pozvao ih je upravitelj župe Zaglav (na Dugom

otoku), te su tamo 27. VI. izveli prigodni program. Za blagdan sv. Roka, zaštitnika župe u Bibinjama, svojim sudjelovanjem doprinijeli su svečanosti bogoslužja. Prigodom proslave Marijanske godine u Zadarskoj nadbiskupiji sudjelovali su u svečanosti u Istu (otok Ist) na blagdan Gospe Sniježne 5. VIII. 1971. i na blagdan Male Gospe u Ninu, kad je bila proslava za cijelu nadbiskupiju.

U domaćoj župi na različite načine sudjeluju članovi zbora prigodom blagdana, dijeljena sakramenata, obljetnica posvećenja crkve, mladih misa (u ovoj župi dosta čestih), početka i završetka vjeronaučne obuke itd.

Posebno se može spomenuti još jedan lijep uspjeh zbora: 25. siječnja 1972. njegovi su članovi izveli Brossardovu operu »Tarzicije«, nakon gotovo jednogodišnjeg pripremanja. Kad se zna da mnogi od malih pjevača i svirača pred koju godinu jedva da su nešto znali o notama, onda se tek može procijeniti kolika je bila njihova upornost i zalaganje. (Uzrgred rečeno: partituru Brossardove opere »Tarzicije« može tko želi nabaviti kod župnog ureda u Preku, uz cijenu od 5 din.)

U samom zboru djeluju i tri VIS-a: jedan imaju stariji, dva imaju djeca. U jednome od njih (»Kristali«) sudjeluju samo ministranti.

Ovo, dakako, nije sve što bi se moglo reći o Zboru sv. Cecilije iz Preka, o njegovim iskustvima i o njegovu doprinosu u okupljanju župske zajednice i obavljanju bogoslužja. Možda će ipak i ovo moći bojažljive potaknuti na rad i okupljanje onih snaga koje u mnogima postoje i čekaju da budu iskorištene.

o. Ladislav Lesica

Petrovaradin - obnova crkvenog pjevanja

U crkvi Uzvišenja sv. Križa orguljom već preko 20 godina i vjerojatno se nikada ne bih javila »Sv. Ceciliji« ovakvim dopisom da se prije nekoliko godina u mom radu nije desilo nešto što u našim prilikama možemo smatrati nesvakidašnjim slučajem.

Naime, ja nisam stručni glazbenik, nego orguljaš i zbrovođa amateur. 11. I 1948, nakon 8 mjeseci učenja harmonija kao samouk, počela sam orguljati u ovoj crkvi. Od 15. XII 1949. učila sam privatno punih 9 godina (3 god. harmonij i 6 god. glasovir) kod č. s. orguljašice u crkvi sv. Jurja.

Radi orijentacije mislim da je uputno spomenuti kako u Petrovaradinu postoje tri župne crkve: sv. Jurja u gradu ispod same tvrđave, Uzvišenja sv. Križa u Ljudevitovom dolu ili Starom majuru i sv. Roka

u Rokovom dolu ili Novom majuru. Nešto dalje u istom pravcu prema Sr. Karlovcima, na mjestu bitke kršćanske vojske pod vodstvom princa Eugena Savojskog i turske vojske 5. VIII 1716, nalazi se zavjetna crkva posvećena Majci Božjoj, Sniježnoj Gospi tekijskoj pod upravom župe sv. Jurja.

Kada sam počela s orguljanjem u crkvi nisam zatekla gotovo ništa u arhivi pjevačkog zbora izuzev HCK, Novakove pjesmarice, Virgini Matri, pjesmarice Vinac iz 19 stoljeća i nekoliko primjeraka Anđeoskog cvijeća. Niz godina sakupljala sam razne pjesme i mise sa svih strana (Zagreb, Split, Hvar, Celje, Zemun itd.) Ne poznavajući cecilijanski pokret nisam ni slutila da je većina naslijeđenih i sakupljenih pjesama necrkvena i loše harmonizirana. Pjevanje svih tih pjesama trajalo je, na žalost, sve do 1967. kada sam se upoznala s prof. Rajkovićem. On me je upozorio na slabosti i nedostatke u mom repertoaru. Tada smo naučili Misu I skladatelja Stanisava Prepreka koji također živi u Petrovaradinu, a kao cecilijanac poznat je decenijama. Poslije uvođenja ove mise uvidjela sam veliku razliku između nje i misa i pjesama koje smo do tada pjevali.

Po nagovoru prof. Rajkovića zamolila sam skladatelja S. Prepreka da pregleda cio moj repertoar i označi sve pjesme koje treba izostaviti, zatim da harmonizira dobre pjesme s lošom harmonizacijom i pojednostavi teže harmonizirane pjesme (kao npr. neke iz HCK). Budući da je ovim pregledom otpalo mnogo pjesama, zamolila sam ga ujedno da na našu crkvu odnosno naše jednostavnije prilike sklada nove pjesme. On je na ovo pristao i odmah započeo s radom.

Od jeseni 1967. do jeseni 1971. skladatelj S. Preprek skladao je preko 200 skladbi od kojih 12 misa, zatim skladbe za sve dijelove koji pripadaju novom obrascu mise kao što su pripjevni psalmi, aleluja, molitve vjernika, usklici, pričesni psalmi, cijeli Veliki Tjedan (dijelom harmonizirani koral, dijelom njegove vlastite skladbe), preko 80 himana za cijelu crkvenu godinu (od kojih za sada pjevamo 25) kao i neke druge liturgijske pjesme pa i neliturgijske s riječima koje potpuno odgovaraju liturgiji. Također je harmonizirao, preuredio ili pojednostavio 141 skladbu drugih autora. Svemu ovome pridružuju se i harmonizacija triju koralnih misa kao i mnogih dobrih pjesama za cijelu crkvenu godinu u koje ubrajam i pjesme raznim svećima i pjesme za razne pobožnosti.

Za primjer mogu navesti koliki izbor imamo od skladbi Stanislava Prepreka:

Slava Ocu za Ulaznu pjesmu 6 napjeva,

Pripjevni psalam i aleluja iza I i II čitanja 4 napjeva,

O dođi Stvorče 6 napjeva,